

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/117/2017
Identifikačné číslo spisu: 3508201877
Dátum vydania rozhodnutia: 18.10.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Janka Cisárová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:3508201877.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ C., 2/ X. a 3/ L. všetkých bývajúcich v O., zastúpených JUDr. Tiborom Bickom, advokátom so sídlom v Považskej Bystrici, Dukelská 972/7-3, proti žalovaným 1/ Z. bývajúcemu v O. zastúpenému JUDr. Vladimírom Fraňom, advokátom so sídlom v Novom Meste nad Váhom, Haškova 18, 2/ KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp. zn. 7 C 151/2008, o ochranu osobnosti s náhradou nemajetkovej ujmy, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 7. júla 2015 sp. zn. 6 Co 810/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcom 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. januára 2014 č. k. 7 C 151/2008-294 I. zastavil konanie v časti o uloženie povinnosti žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 16 292,24 €, žalobcovi 2/ sumu 8 146,28 € a žalobkyni 3/ sumu 17 108,64 €, II. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 1/ nemajetkovú ujmu vo výške 70 000,- € do 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku s tým, že splnením povinnosti jedným z nich zaniká v tomto rozsahu povinnosť druhého, III. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 2/ nemajetkovú ujmu vo výške 100 000,- € do 3 mesiacov od právoplatnosti rozsudku s tým, že splnením povinnosti jedným z nich zaniká v tomto rozsahu povinnosť druhého, IV. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 3/ nemajetkovú ujmu vo výške 100 000,- € do 3 mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že splnením povinnosti jedným z nich zaniká v tomto rozsahu povinnosť druhého, V. vo zvyšnej časti žalobu zamietol, VI. žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/ až 3/ náhradu trov konania vo výške 16 736,33 € k rukám ich právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že splnením povinnosti jedným z nich zaniká v tomto rozsahu povinnosť druhého.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov 1/ až 3/ a žalovaných 1/ a 2/ rozsudkom zo 7. júla 2015 sp. zn. 6 Co 810/2014 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch II., III., IV. a VI. potvrdil s tým, že uložené povinnosti sú povinní splniť žalovaní 1/ a 2/. Zároveň im uložil aj povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ až 3/ náhradu trov odvolacieho konania vo výške 1 100,11 € na účet ich právneho zástupcu do 3 dní.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ dovolanie. Namietala v ňom, že zo strany súdu prvej inštancie opakovane došlo k pochybeniu pri doručovaní písomností v rámci konania. Konkrétne jej nebolo doručené napr. odvolanie žalovaného 1/ proti uzneseniu zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok alebo vyjadrenie žalovaného 1/ k žalobe zo 14. augusta 2008. S poukazom na rozhodnutie ESĽP vo veci Trančíková proti Slovenskej republike a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 3 Cdo 466/2014 mala za to, že vyššie uvedeným postupom súdu jej bola celkom zjavne odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Ďalej uviedla, že z rozhodnutia Súdneho dvora (ďalej len „SD“) vo veci C 22-12 Haasová vyplýva, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné vo veci samej. Zdôrazňovala, že zákon č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „ZoPZP“) v ustanovení § 4 ods. 2 podáva taxatívny výpočet prípadov, ktoré podliehajú poistnému krytiu, pričom pod pojem škoda neumožňuje subsumovať náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcu z § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Mala za to, že v teórii aj v judikatúre je otázka diferenciácie pojmov náhrady škody, resp. škody na zdraví a nemajetkovej ujmy jednoznačne vyriešená. Odvolací súd však nepochopiteľne a viac menej výlučne s dogmatickou odvolávkou na rozsudok SD vo veci C 22-12 Haasová a údajne eurokonformný výklad, skonštatoval opak, a to bez toho, aby relevantne a presvedčivo konfrontoval svoje závery so závermi súdov najvyššej inštancie a aby sa vysporiadal s námietkami, ktoré v konaní uplatňovala. Bola toho názoru, že zo strany odvolacieho súdu išlo o výklad vnútroštátneho práva contra legem. Taktiež vytýkala odvolaciemu súdu, že i napriek jej výslovnej žiadosti sa opomenul vyjadriť k možnosti pripustenia dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. Rozhodnutie odvolacieho súdu preto považovala za arbitrárne a nepreskúmateľné. Z uvedených dôvodov žiadala rozsudky oboch nižších súdov zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia 1/ až 3/ sa k dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd funkčne príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas žalovaná 2/, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.) a za ktorú koná jej zamestnanec so zodpovedajúcim právnickým vzdelaním (§ 429 ods. 2 písm. b/ C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či je podané dovolanie procesne prípustné.

6. Najvyšší súd vychádzajúc z ustanovení § 470 ods. 1, 2 C.s.p., s prihliadnutím na základné princípy obsiahnuté v čl. 2 ods. 1, 2 a čl. 3 ods. 1 C.s.p., posudzoval podmienky prípustnosti dovolania podľa právneho stavu účinného ku dňu jeho podania (k 14. septembru 2015), teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

7. Vzhľadom na to, že dovolaním je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený a nejde o rozsudok, ktorý by mal znaky uvedené v ustanoveniach § 238 ods. 2 a 3 O.s.p., bolo by dovolanie žalovanej 2/ prípustné iba vtedy, ak by konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, malo niektorú z väd uvedených v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. Takúto vadu konania ale odvolací súd nezistil.

8. Pokiaľ žalovaná 2/ namietala, že jej súd prvej inštancie nedoručil vyjadrenie žalovaného 1/ k žalobe zo 14. augusta 2008 (poznámka odvolacieho súdu: takto datované vyjadrenie sa v spise nenachádza,

žalovaná 2/ mala zrejme na mysli jeho podanie z 11. júla 2008, doručené súdu prvej inštancie 15. júla 2008), čím jej odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., dovolací súd sa s týmto jej názorom nestotožňuje. V danom prípade totiž nešlo o vyjadrenie protistrany, t.j. niektorého zo žalobcov, ale žalovaného 1/, ktoré ani neobsahovalo žiadnu takú argumentáciu, ktorá by vyznievala v neprospech žalovanej 2/ a vyvolávala tak potrebu jej ho doručiť. Žalovaný 1/ v ňom iba uviedol, že sa so žalobou nestotožňuje, výšku uplatňovanej nemajetkovej ujmy označil za maximálne nadhodnotenú a nedostatočne podloženú s tým, že v priebehu dokazovania bude potrebné odborne objasniť najmä psychické následky na zdraví žalobcov. Nedoručením tohto vyjadrenia žalovanej 2/ preto nemohlo dôjsť k porušeniu princípov rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania, na dôslednej aplikácii ktorých je založené rozhodnutie ESĽP vo veci Trančíková ako aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 466/2014 z neho vychádzajúce.

9. K tvrdeniu žalovanej 2/, že jej nebolo doručené odvolanie žalovaného 1/ proti uzneseniu súdu prvej inštancie z 15. januára 2014 č. k. 7 C 151/2008-304, ktorým bolo obom žalovaným uložené zaplatiť spoločne a nerozdielne súdny poplatok za žalobu, dovolací súd uvádza, že vytýkaný postup súdu prvej inštancie sa predmetu tohto dovolacieho konania netýka. Odvolací súd totiž napadnutým rozsudkom rozhodoval vo veci samej a o trovách konania, nie však o poplatkovej povinnosti žalovanej 2/. Keďže ani prípadný nesprávny postup súdu prvej inštancie v súvislosti doručovaním odvolania proti predmetnému uzneseniu by nemohol mať na výsledok konania vo veci samej žiaden vplyv, dovolací súd sa touto argumentáciou žalovanej 2/ ďalej nezaoberal.

10. V spojitosti s námietkou žalovanej 2/ týkajúcou sa nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd poukazuje na stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016 a ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Druhá časť tejto právnej vety predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

11. V danom prípade žalovaná 2/ považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za nepreskúmateľné predovšetkým v jeho časti týkajúcej sa otázky, či náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch je krytá povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a teda či žalovaná 2/ je v spore pasívne vecne legitimovaná. Keďže odvolací súd sa v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. v tejto časti stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie a v podrobnostiach naň poukázal, pri skúmaní toho, či svoje závery pri riešení uvedenej otázky riadne odôvodnil, bolo potrebné vychádzať aj z dôvodov obsiahnutých v rozhodnutí súdu prvej inštancie. Tento súd pri výklade pojmu škoda na zdraví vychádzal zo záverov SD vo veciach C- 22/12 Haasová a C-277/12 Drozdovs, v zmysle ktorých povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo vo veci samej. Poukázal na to, že i najvyšší súd (hoc išlo len o stanovisko člena senátu) vyslovil v tejto spojitosti svoj právny názor eurokonformným spôsobom, keď uviedol, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú tak aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje majetkovú škodu aj nemajetkovú škodu. Dospel preto k záveru, že z hľadiska zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný prevádzkou motorového vozidla sa v rámci náhrady škody odškodňuje aj nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obeti dopravnej nehody, za ktorú možno priznať náhradu peňažnou formou podľa § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka, ktorú v širšom ponímaní treba považovať za škodu na zdraví podľa § 4 ods. 2 písm. a/ ZoPZP. Odvolací súd, stotožňujúc sa s týmto právnym

názorom súdu prvej inštancie doplnil, že vnútroštátny súd je pri použití vnútroštátneho práva a najmä ustanovení právnej úpravy osobitne prijatej za účelom splnenia požiadaviek smernice, povinný vykladať vnútroštátne právo v čo najširšom možnom rozsahu v zmysle znenia a cieľa príslušnej smernice, aby dosiahol výsledok stanovený touto smernicou. Poukázal tiež na rozhodnutie SD vo veci C-300/10 Marques Almeida, podľa ktorého zámerom smerníc nie je harmonizácia režimov zodpovednosti za škodu, ale členské štáty sú stále oprávnené upraviť režim zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Táto ich voľnosť je však obmedzená tým, že druhá smernica, ktorá dopĺňa prvú smernicu, stanovuje povinné krytie niektorých škôd, medzi ktoré patrí najmä ujma na zdraví v určitých minimálnych sumách. Podľa SD sa pritom pod pojmom ujma na zdraví má rozumieť akákoľvek ujma, ak jej náhrada vyplýva na základe zodpovednosti poisteného za škodu z vnútroštátneho práva uplatniteľného v danom spore, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. SD na základe týchto svojich úvah dospel k záveru, že medzi škody, ktoré sa musia z povinného poistenia nahradiť v súlade s prvou, druhou a treťou smernicou, patrí aj nemajetková ujma, ak možno náhradu tejto ujmy požadovať podľa vnútroštátneho práva. Je pritom zjavné, že vnútroštátne právo v Slovenskej republike takúto možnosť priznáva. Odvolací súd k tomu ďalej dodal, že spoločenská potreba a súdna prax, vzhľadom na komunitárnu úpravu v tzv. motorových smerniciach, ale najmä po rozhodnutí o prejudiciálnych otázkach SD vo veci C-22/12 Haasová, dospela k záveru, že je potrebné ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a/ ZoPZP interpretovať extenzívne a zabezpečiť náhradu aj za zásah do práva na rodinný život a na súkromie. Zmyslom a cieľom poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov je totiž pokryť z poistenia náhradu ujmy v najširšom význame slova. Riziko vzniku škôd pri prevádzke dopravných prostriedkov je veľmi vysoké a nemá žiadnu logiku obmedzovať poisťné plnenie a prenášať ho na plecia osôb, ktoré práve za účelom nepredvídateľných situácií sa nechali, resp. sa nemohli povinne zmluvne poistiť a ktoré ani ekonomicky nezvládnu zaplatenie náhrady vzniknutej ujmy. Vo zvyšnej časti odôvodnenia sa odvolací súd ešte podrobne zaoberal výškou priznanej náhrady nemajetkovej ujmy a otázkami týkajúcimi sa náhrady trov konania.

12. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa v posudzovanej veci uplatnila druhá časť právnej vety vyššie spomenutého stanoviska, nakoľko odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých tento súd založil svoje rozhodnutie, ako aj postačujúce sa vysporiadanie s odvolacími námietkami žalovanej 2/. V spojitosti s nevyjadrením sa odvolacieho súdu k možnosti pripustenia dovolania podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolací súd uvádza, že ak účastník konania podal návrh na vyslovenie prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia, odvolací súd nebol povinný ho akceptovať a s týmto návrhom sa vysporiadať. Posúdenie prípustnosti dovolania z uvedeného dôvodu bolo totiž iba na úvahe odvolacieho súdu, ktorá so zreteľom na požiadavky kladené na odôvodnenie rozsudku ustanovením § 157 ods. 2 O.s.p. nemusela byť zdôvodnená [k tomu porovnaj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 6. októbra 2010 sp. zn. II. ÚS 348/08, ktorý bol uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod poradovým (publikačným) číslom 54/2010]. Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu preto v žiadnom prípade nemožno označiť za nepreskúmateľné alebo arbitrárne, ako to tvrdí žalovaná 2/.

13. Z obsahu podaného dovolania je zrejmé, že žalovaná 2/ namietala aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania. Keďže v danom prípade žalovaná 2/ uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v dovolaní, ktoré nie je procesne prípustné, dovolací súd nemohol podrobiť napadnutý rozsudok posúdeniu z hľadiska správnosti v ňom zaujatých právnych záverov.

14. Vzhľadom na to, že prípustnosť v danej veci podaného dovolania nevyplýva z ustanovení § 238

O.s.p. a vady konania podľa § 237 ods. 1 O.s.p v dovolacom konaní nevyšli najavo, najvyšší súd odmietol dovolanie žalovanej 2/ ako procesne neprípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

15. Žalobcom 1/ až 3/ vznikol nárok na náhradu trov konania voči žalovanej 2/, ktorá v dovolacom konaní úspech nemala (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 C.s.p.). Najvyšší súd však žalobcom 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, pretože im žiadne trovy nevznikli.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.